

КРАВЕЦЬ Світлана,

кандидат педагогічних наук,
старший дослідник, старший науковий
співробітник лабораторії зарубіжних
систем професійної освіти і навчання,
докторантка Інституту професійної освіти
НАПН України, м. Київ, Україна

<https://orcid.org/0000-0002-8878-6241>

e-mail: sveta.kindz@ukr.net

СЛОБОДЯНИК Олександр,

кандидат педагогічних наук, заступник
директора з навчально-виробничої роботи
ДПТНЗ «Білоцерківське вище професійне
училище будівництва та сервісу»,
м. Біла Церква, Україна

<https://orcid.org/0000-0003-0915-2249>

e-mail: oleksandrslobodianuk@ukr.net

РОЗВИТОК ПАРТНЕРСТВА У СФЕРІ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ НА ЗАСАДАХ ПРОЄКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Анотація. Потреби держави у збільшенні кількості кваліфікованих робітників для економічного відновлення усіх секторів економіки у воєнний та післявоєнний періоди зумовлюють необхідність комплексного вирішення проблем щодо сучасного стану розвитку партнерства у сфері професійної освіти на засадах проєктної діяльності.

У статті *обґрунтовано* синергетичний підхід та принцип відповідальності у плануванні та реалізації партнерства у сфері професійної освіти на засадах проєктної діяльності; *схарактеризовано* роль закладів професійної освіти у досягненні синергетичного ефекту партнерства; *визначено* позитивні тенденції розвитку державно-приватного партнерства у сфері професійної освіти (застосування механізмів соціального партнерства на основі угод та співпраці закладів професійної освіти із галузевими й регіональними радами; реалізація національних та регіональних проєктів відповідно до потреб ринку праці; збільшення міжнародних проєктів для розширення інвестицій у розвиток сфери професійної освіти; застосування інструментів стратегічного управління розвитку закладів професійної освіти з урахуванням регіональних соціально-економічних стратегій; підвищення конкурентоспроможності та привабливості закладів професійної освіти на основі розвитку їх інтелектуального та

ресурсного інноваційного потенціалу тощо); виявлено труднощі у розвитку державно-приватного партнерства у сфері професійної освіти (зниження мотивації учасників партнерства до спільної діяльності через недостатнє визначення їхнього правового статусу та відсутність чітких механізмів урегулювання відносин за форс-мажорних обставин; обмежені можливості повноцінної реалізації спільних цілей через низьку ресурсність; наявність протиріч на рівні розуміння постановки цілей проекту державно-приватного партнерства через недосконалість проектної культури суб'єктів цієї діяльності тощо). Представлено кращі практики розвитку партнерства у сфері професійної освіти, у тому числі й результати наукових досліджень, що реалізуються на засадах проектної діяльності, й доведено доцільність функціонування синергетичних систем партнерства у сфері професійної освіти на засадах проектної діяльності для розвитку людського капіталу й відновлення національної економіки у воєнний та повоєнний період.

Ключові слова: партнерство, державно-приватне партнерство, проектна діяльність, професійна освіта, заклади професійної освіти.

Вступ. Кризові явища в економіці України, спричинені війною, особливо гостро відображаються обмеженістю можливостей інноваційного розвитку державного сектору економіки, соціальних інституцій та виробничих структур. Сучасні підходи до реалізації Плану Відновлення України [9], зокрема щодо побудови кращого, ніж було (Build back better), актуалізують питання партнерської консолідації зусиль міжнародних партнерів, представників органів державної влади та регіональних управлінь, бізнесу, громадських організацій та системи освіти у забезпеченні розвитку національної економіки та створення потенційних синергій співпраці із країнами Європейського Союзу.

Вихідні передумови. Потреби пришвидшення планових реформ у системі професійної освіти є очевидними, що потребує розвитку партнерства для збереження та модернізації закладів професійної освіти, вирішення суспільно значущих проблем формування людського капіталу, здатного у відновленні економіки: «використовувати продуктивні засоби, що вже існують; створювати нові ідеї, теорії, засоби та технології; обґрунтувати і реалізовувати інноваційні шляхи їх застосування в усіх сферах життєдіяльності людини, соціальних інститутів, різних господарських галузей» [8, с. 2].

Партнерство базується на принципі відповідальності – «як зобов'язання, що їх добровільно беруть на себе компанії, підприємства для вирішення суспільно значущих проблем на галузевому, регіональному й національному рівнях» [18, с. 110], а процес розвитку партнерства – на ідеях синергетичного підходу, що передбачає злагоджену взаємодію між окремими структурними елементами (держави, бізнесу, громадськості та ін.) для отримання результату – синергетичного ефекту.

Синергетичний ефект партнерства не може забезпечитися односторонньою активністю, наприклад, тільки закладів професійної освіти, котрі в обставинах війни мають високу відповідальність щодо: набору абітурієнтів і збереження контингенту в умовах міграції молоді; збереження і примноження кадрового складу педагогічних працівників за наявності низького рівня оплати праці та плинності кадрів; пошуку нових можливостей для покращення матеріально-технічної бази та створення комфортних умов для якісної професійної підготовки здобувачів освіти в умовах невизначеності (карантинні обмеження, воєнний стан, повітряні тривоги, а найскладніше – зруйнована окупантами інфраструктура закладу). Окрім того, заклади професійної освіти є активними учасниками волонтерської роботи – підтримують Збройні Сили України, організують умови для безпечного перебування переселенців, сприяють їхньому короткостроковому перенавчанню та працевлаштуванню, не залишаються осторонь жодної корисної ініціативи, реалізують інноваційні проєкти тощо [7, с. 222].

Партнерство передбачає участь представників державного і приватного сектору, органів державної влади, органів місцевого самоврядування, міжнародних організацій та ін. у здійсненні інноваційно-перетворювальної діяльності з гарантованим отриманням результату. У сфері професійної освіти такі результати вбачаємо у: підвищенні ефективності та якості надання освітніх послуг; прискоренні інвестицій у відновлення та оновлення інфраструктури

закладів професійної освіти, зокрема й створенні навчально-практичних центрів; реалізації реформ сучасної професійної освіти; розвитку системи кваліфікацій та євроінтеграційних процесів тощо. Означені процеси характеризуються як державно-приватне партнерство, у якому кожна зі сторін додає свій внесок у спільний проєкт. Наприклад, бізнес – фінансові ресурси, професійний досвід, ефективне керування та використання ресурсів, гнучкість і оперативність у прийнятті рішень, інновації, розвиток нових форм організації виробництва, створення нових підприємств, формування ефективних інтеграційно-коопераційних зв'язків тощо; держава – бюджетні кошти, податкові преференції, митні та інші пільги і гарантії, сформоване інституційне середовище для розроблення й реалізації проєктів тощо [5]. Заклади професійної освіти, як учасники такого партнерства, є відповідальними за досягнення спільних цілей цього процесу, реалізації освітніх проєктів за сприятливих умов та відповідно до законодавчих актів та спеціальних угод [17, с. 168].

Мета статті – схарактеризувати сучасний стан розвитку партнерства у сфері професійної освіти на засадах проєктної діяльності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасний розвиток державно-приватного партнерства у сфері професійної освіти в Україні характеризуються такими позитивними тенденціями: застосування механізмів соціального партнерства на основі угод та співпраці закладів професійної освіти із галузевими й регіональними радами; реалізація національних та регіональних проєктів відповідно до потреб ринку праці (створення альянсів, кластерів, організація дуального навчання, навчання за ваучерами, соціальні проєкти з виготовлення певної продукції, надання послуг; розроблення проєктів професійних стандартів, освітніх програм тощо); збільшення міжнародних проєктів країн Європейського Союзу для розширення інвестицій у розвиток сфери професійної освіти; застосування інструментів стратегічного управління (проєктний менеджмент, маркетинг, децентралізація, кластерний підхід)

розвитку закладів професійної освіти з урахуванням регіональних соціально-економічних стратегій; підвищення конкурентоспроможності та привабливості закладів професійної освіти на основі розвитку їх інтелектуального та ресурсного інноваційного потенціалу тощо.

Однак, у розвитку державно-приватного партнерства у сфері професійної освіти спостерігаються й труднощі, пов'язані із зниженням мотивації представників бізнес-структур до участі у спільних проєктах. Це зумовлюється недостатнім визначенням правового статусу учасників й відсутністю чітких механізмів урегулювання відносин за форс-мажорних обставин на певному етапі реалізації проєкту державно-приватного партнерства. До проблем системного характеру варто віднести: проблеми з отриманням дозвільних документів та погоджень, що необхідні для реалізації проєкту державно-приватного партнерства; складність в переоформленні на приватного партнера права користування земельною ділянкою, на якій розташований об'єкт; недостатня фахова підготовка посадових осіб, які займаються питаннями партнерства, складність практичної реалізації гарантій, що надаються державним партнером для цілей реалізації проєкту тощо. Окрім того, розвиток державно-приватного партнерства у сфері професійної освіти залежить від ресурсності кожної підсистеми цього процесу, що розуміється як відповідальність кожного учасника проєктної діяльності у повноцінній реалізації можливостей для виконання спільних цілей. Тут варто зазначити, що недосконалість окремих складових цілісного процесу потребує компенсації цих ресурсів із інших систем, що призводить до деструктуризації системи, а також зниження мотивації до ініціювання наступних партнерських проєктів. Заявлене підтверджується, наприклад тим, що в Україні в усіх галузях укладено 193 договори, з яких реалізується тільки 18, тобто інші фактично призупинились за певних обставин, натомість у зарубіжних країнах тільки у сфері освіти реалізовується 13% від загальної кількості проєктів партнерства [1].

Ще одна проблема полягає у наявності протиріч, що виникають на рівні розуміння постановки цілей проєкту державно-приватного партнерства. Тобто державні управлінці дотримуються думки про те, що кінцевий результат виділених асигнувань на розвиток інноваційної сфери полягає не в отриманні новацій, а у витрачанні коштів, передбачених бюджетом, в той час як впровадження механізму державно-приватного партнерства, в кінцевому підсумку, переслідує мету отримання інноваційного продукту [16]. Таку думку, як і подолання негативних тенденцій розвитку партнерства у сфері професійної освіти, необхідно змінювати на рівні розвитку проєктної культури суб'єктів цієї діяльності.

В умовах війни перед системою професійної освіти, як одного з учасника партнерських проєктів, постали складні завдання – у небезпечних умовах воєнного стану адаптуватися до вимог ринку праці, причому в ситуації, коли сам ринок зазнав значних руйнувань та виробничих змін й переорієнтацій. Саме тому розвиток партнерства у сфері професійної освіти здебільшого характеризується процесами самоорганізації для вирішення нагальних потреб у межах проєктної діяльності. До таких проєктів належать взаємодоповнюючі, коли результат спільної діяльності є кращим, аніж за самостійного виконання. Виходячи із завдань закладів професійної освіти щодо виконання організаційних вимог професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників, то безумовно, кращий результат у формуванні професійних навичок майбутніх кваліфікованих робітників забезпечується шляхом проходження виробничої практики на підприємствах, організації дуального навчання в реальних умовах виробництва. Відтак, у забезпеченні якості професійної підготовки таке партнерство є доповнюючим результатом і певною мірою сприяє підвищенню показників якості професійної освіти. Якщо ж орієнтуватися на економічний аспект щодо забезпечення розвитку людського капіталу, то тільки взаємозалежні результати

партнерства можуть сприяти цьому. У такому разі партнерство має ініціюватися ринком праці, приватними бізнес-структурами та виробничими організаціями.

У сфері професійної освіти такий підхід до розвитку партнерства на засадах проєктної діяльності застосовується у контексті виконання Указу Президента України №722/2019 «Про цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» [14], для реалізації програм Плану Відновлення України [9], Національної економічної Стратегії до 2030 року [11], Енергетичної стратегії України на період до 2050 року [12], стратегій розвитку регіонів, Концепції Державної цільової соціальної програми розвитку професійної (професійно-технічної) освіти на 2022-2027 роки [13], Концепції реалізації державної політики у сфері професійної (професійно-технічної) освіти «Сучасна професійна (професійно-технічна) освіта» на період до 2027 року [4] тощо, для розвитку соціокультурного довкілля (мікрорайону, району, громади, міста, держави тощо) та системи професійної освіти [6]. У межах такого партнерства передбачається співробітництво між закладами освіти різних типів і рівнів підпорядкування, між закладами професійної освіти та громадськими організаціями, науковими установами, професійними спілками, соціально-культурними організаціями, міжнародними партнерами та ін. Прикладами такого партнерства є створення альянсів між закладами професійної освіти та бізнесом для потреб економіки з метою реалізації суспільно значущих проєктів (науково-дослідницькі проєкти з виготовлення певної продукції, надання послуг; проєктна робота для потреб економіки регіону тощо). Таке партнерство, як правило, спрямоване на формування ефективної економічної політики, підвищення інвестиційної та інноваційної активності в регіоні, зростання конкурентоспроможності, розвитку виробничої та соціальної інфраструктур.

Сфера професійної освіти напрацювала певний досвід розвитку партнерства на засадах проєктної діяльності, до якого можна зарахувати: створення й повноцінне функціонування на базі закладів професійної освіти

навчально-практичних центрів галузевого спрямування, запровадження участі представників приватного сектору у формуванні регіонального замовлення на підготовку кваліфікованих кадрів та опрацюванні законодавчих і нормативно-правових актів, керування розробленням професійних і освітніх стандартів, випереджувальне оновлення змісту професійної освіти з урахуванням техніко-технологічних змін у галузях економіки; організація й здійснення виробничого навчання і виробничої практики на виробництві (дуальне навчання на робочих місцях); організація стажування педагогічних працівників в умовах високотехнологічних виробництв; участь стейкхолдерів у складі державних кваліфікаційних комісій, наглядових і регіональних рад професійної (професійно-технічної) освіти, проведенні заходів професійної орієнтації, розвитку інституту наставництва на виробництві тощо. Результати такої діяльності свідчать про ефективність партнерських відносин між державою і приватним бізнесом у залученні інвестиційних ресурсів для реалізації проєктів у сфері професійної освіти з метою задоволення потреб ринку праці у кваліфікованій робочій силі.

На рівні Міністерства освіти і науки України поширеною є практика підписання меморандумів про співпрацю із соціальними партнерами (роботодавцями), в яких чітко визначаються мета, напрями, заходи взаємодії, відповідальність сторін за якість підготовки кваліфікованих кадрів. На сьогодні підписано вже понад 20 меморандумів, метою яких є, в основному, реалізація реформ у системі професійної освіти щодо залучення додаткових ресурсів для її розвитку та орієнтації на сучасні технічні й технологічні умови [2].

Заклади професійної освіти сьогодні частіше реалізують проєкти, спрямовані на задоволення потреб у професійній підготовці підготовки різних категорій населення (молоді та дорослих, у тому числі ветеранів війни, зовнішньо та внутрішньо переміщених осіб) шляхом створення навчально-практичних центрів, хабів для реалізації короткострокових курсів та

за ваучерами тощо. У цій діяльності спостерігається «зростання соціальної відповідальності серед приватних підприємств, які дедалі частіше засновують свої власні навчальні центри у співпраці з державними постачальниками П(ПТ)О, а також низку короткострокових курсів від донорів, організацій громадянського суспільства та підприємств, що покликані надати дорослим навички, які, як очікується, будуть потрібні для відбудови країни» [3]. Адже держава та суспільство очікують від партнерства не тільки економічної ефективності, а й соціальної результативності, яка проявляється позитивним вирішенням соціальних, екологічних та інших проблем.

Наприклад, у рамках угоди про співпрацю між ДПТНЗ «Білоцерківське вище професійне училище будівництва та сервісу» та Профспілкою будівельників України створено Будівельний хаб для неформального професійного навчання з опанування мікронавичками виконання будівельно-монтажних робіт. Проєкт реалізовується за підтримки компанії «FRAM», за участі тренерів із Академії «Rehau» та передбачає організацію й проведення короткострокових навчальних курсів з використанням сучасних освітніх і виробничих технологій для набуття слухачами (у тому числі ветеранами війни, внутрішньо переміщеними особами) професійних мікронавичок у галузі будівництва. Актуальність розвитку будівельних професій є надважливою для відбудови країни, тому завдання такої співпраці передбачають: зміцнення навчально-матеріальної бази училища (оновлення майстерень, навчально-практичних центрів); створення цілісної системи новітніх методик професійного навчання кваліфікованих робітників будівельної галузі та впровадження у навчально-виробничий процес інноваційних педагогічних й виробничих технологій; організацію виробничого навчання здобувачів освіти на підприємствах; працевлаштування випускників тощо.

З огляду на процеси модернізації та реформування системи професійної освіти, варто зазначити про роль інвестицій у фундаментальні та прикладні наукові дослідження, які є джерелом новітніх педагогічних технологій та тих, яких потребує виробнича сфера економіки. Інноваційний потенціал для реалізації наукових проєктів є у системи професійної освіти, відтак, в цьому аспекті необхідно зосереджувати увагу приватних партнерів, насамперед, на оновленні та розвитку науково-технологічної інфраструктури, проєктах міжнародної наукової співпраці (зокрема, у сфері національного виховання, підприємництва, зеленої економіки, цифрових технологій).

Наприклад, здійснювати наукові дослідження відповідно до завдань Зеленої стратегії України, зокрема й щодо покращення якості системи освіти та розвитку людського капіталу шляхом формування сучасних професійних кваліфікацій для навчання протягом життя, неможливо без консолідації зусиль науки, бізнесу, громадських організацій та системи професійної освіти. Наприкінці 2023 року за результатами співпраці між науковцями Інституту професійної освіти НАПН України, Державної екологічної академії післядипломної освіти та управління, працівниками Навчального центру впровадження кліматичних технологій ТОВ «ІВІК», ДНЗ «Дніпровський Центр професійної освіти» та ін. досліджено особливості формування ринку сучасних професійних кваліфікацій у галузі відновлюваних джерел енергії. Результати цього проєкту є важливими для виконання міжнародних зобов'язань України щодо енергоефективності та використання відновлювальних джерел енергії й забезпечують гармонізацію українського законодавства у цій галузі з європейськими нормами. Для національної економіки створено нову професію «Майстер з монтажу, обслуговування, ремонту та налагодження теплових насосів», яку введено до Національного класифікатора України ДК 003:2010 «Класифікатор професій», а також розроблено, затверджено та введено до Реєстру Національного агентства кваліфікацій професійний стандарт з професії

«Майстер з монтажу, обслуговування ремонту та налагодження теплових насосів». Для сфери освіти й розвитку «зелених» професій та сучасних повних і часткових професійних кваліфікацій розроблено п'ять навчальних програм курсової підготовки (перепідготовки, підвищення кваліфікації) для здобуття трьох повних професійних кваліфікацій, а також двох часткових, у яких враховано вимоги Європейських Регламентів та Директив щодо спеціальної підготовки працівників. Соціально-економічний ефект дослідження полягає у: зниженні дефіциту фахівців для задоволення потреб споживачів; забезпеченні навчання ветеранів війни, а також зовнішньо і внутрішньо переміщених осіб, їх соціалізації та адаптації на ринку праці; отриманні стабільних доходів населення завдяки працевлаштуванню та вищій заробітній платі порівняно з тими, хто немає таких професійних кваліфікацій; підвищенні мотивації працюючих фахівців з кліматичної техніки з досвідом роботи до перенавчання та підвищення кваліфікації.

Ці результати є основою налагодження перспективного партнерства між закладами професійної освіти, суб'єктами господарювання та виробничими, інжиніринговими та ін. компаніями, які мають досвід роботи з кліматичною та холодильною технікою та умови для забезпечення професійно-практичної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників для організації професійно-технічного навчання та підвищення кваліфікації, дуального навчання тощо [15, с.228-229].

Наведені приклади свідчать про ефективне функціонування синергетичної системи партнерства у сфері професійної освіти за умов їх короткостроковості, без значних фінансових затрат та ризиків, а з переважаючим розумінням кожним учасником цілей проєкту та усвідомлення відповідальності за його «життєвий цикл» й результат. Більш довгострокові проєкти державно-приватного партнерства, які організуються на конкурентній основі, з проведенням конкурсу організуються згідно із Законом України «Про державно-приватне

партнерство» [10] та передбачають співфінансування держави та приватних партнерів, внесення інвестицій в об'єкти партнерства, розподіл ризиків тощо. Складність розвитку довготривалих проєктів державно-приватного партнерства в Україні, зокрема соціально-економічній та гуманітарній сферах, полягає у відсутності їх належного фінансування, тому сподіватися на ефективний взаємозалежний результат вкрай складно. У цьому контексті актуалізується значення розвитку партнерства у сфері професійної освіти із зарубіжними партнерами, які зацікавлені у розвитку професійної освіти та відновлення України у воєнний та післявоєнний час.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Таким чином, результати аналізу сучасного стану розвитку партнерства у сфері професійної освіти засвідчують пріоритетність організації короткострокових (оперативних) проєктів для вирішення актуальних проблем з використанням наявних можливостей та ресурсів суб'єктів такої діяльності. Необхідність такого партнерства пояснюється відсутністю довгострокових інвестиційних програм державно-приватного партнерства у сфері професійної освіти, цільове спрямування та функціональні механізми управління якими могли б забезпечити вирішення тих проблемних питань, які постають об'єктами для оперативного вирішення. Адже довгострокові інвестиційні проєкти можуть надавати й додаткові переваги, отримані у ході реалізації спільної діяльності, які можуть мати набагато вищий ефект, аніж за функціонування суб'єктів партнерства як окремих самостійних одиниць.

Тенденції розвитку партнерства у сфері професійної освіти детермінуються комплексом соціальних, економічних, законодавчих, управлінських та євроінтеграційних чинників, що впливають на діяльність суб'єктів партнерства, тривалість «життєвого циклу» діючих проєктів й мотивацію до перспективних інвестувань у нові проєкти. Проблемні питання розвитку партнерства у сфері професійної освіти пов'язані із умовами

невизначеності, що спричинені війною, недосконалістю законодавства щодо розвитку державно-приватного партнерства саме у сфері освіти, обмеженими фінансовими можливостями усіх суб'єктів партнерства тощо.

Кращі практики формування синергетичних систем взаємодії основних суб'єктів партнерства у сфері професійної освіти на засадах проєктної діяльності засвідчують доцільність інвестицій в розвиток людського капіталу, що завжди матиме конкретну економічну вартість у підвищенні соціальної, економічної та екологічної ефективності функціонування та відновлення національної економіки у воєнний та повоєнний період.

Подальші дослідження будуть пов'язані з обґрунтуванням тенденцій державно-приватного партнерства у сфері професійної освіти в Україні та визначенням рекомендацій щодо подолання наявних труднощів у розвитку партнерства в сучасних умовах та у перспективі.

Список використаних джерел

1. Державно-приватне партнерство як механізм реалізації нової регіональної політики: можливості застосування та практичні аспекти підготовки і впровадження інвестиційних проєктів / Група радників з впровадження державної регіональної політики в Україні Програми «U-LEAD з Європою». 2017. URL: http://rdpa.regionet.org.ua/images/129/PPP_report_U-LEAD_30_10_2017.pdf (дата звернення: 23. 01.2024).

2. Державно-приватне партнерство. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/profesijno-tehnicna-osvita/reforma-profesijnoi-osviti/derzhavno-privatne-partnerstvo-ta-dualna-osvita/derzhavno-privatne-partnerstvo> (дата звернення: 28.01.2024).

3. Звіт за результатами моніторингу системи П(ПТ)О в рамках Туринського процесу в Україні (2023 р.). URL: https://www.etf.europa.eu/sites/default/files/2023-07/System%20monitoring%20report%20-%20Ukraine%20UK_0.pdf (дата звернення: 30.01.2024).

4. Концепція реалізації державної політики у сфері професійної (професійно-технічної) освіти «Сучасна професійна (професійно-технічна) освіта» на період до 2027 року: схвалено розпорядженням КМУ від 12.06. 2019 № 419-р. *Верховна Рада України*: офіц. вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/419-2019-%D1%80#Text>. (дата звернення: 30.01.2024).

5. Косач І. А. Державно-приватне партнерство в контексті системно-синергетичної парадигми. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2021. № 2(2). С. 49–55. URL: <http://ppeu.stu.cn.ua/article/view/65146> (дата звернення: 20.01.2024).

6. Кравець С. Г. Специфічні принципи розвитку проєктної культури педагогів професійного навчання. *Адаптивне управління: теорія і практика*. Серія: Педагогіка. 2023. № 16(31). [https://doi.org/10.33296/2707-0255-16\(31\)-13](https://doi.org/10.33296/2707-0255-16(31)-13). URL: <http://lib.iitta.gov.ua/736884/> (дата звернення: 28.01.2024).

7. Кравець С. Перспективи розвитку державно-приватного партнерства у сфері професійної (професійно-технічної) освіти для відновлення економіки України. *Інноваційна професійна освіта*. 2023. Вип. 2(9): Науково-методичне забезпечення професійної освіти і навчання: матеріали XVII Всеукр. науково-практ. конф. (звітної) Ін-ту професійної освіти НАПН України (27–30 березня 2023 р.). С. 222–226.

8. Ничкало Н. Г. Людський капітал у мирний час і в добу російської агресії проти України. *Професійна освіта*. 2022. № 4. С. 2–4.

9. План відновлення України. Національні програми. *Відновлення України*: веб-сайт. URL: <https://recovery.gov.ua> (дата звернення: 20.01.2024).

10. Про державно-приватне партнерство: Закон України від 01.07.2010 № 2404-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2010. № 40. Ст. 524. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2404-17> (дата звернення: 29.01.2024).

11. Про затвердження Національної економічної стратегії на період до 2030 року: Постанова Кабінету Міністрів України від 03.03.2021 № 179. *Урядовий портал*: єдиний веб-портал для органів виконавчої влади України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-nacionalnoyi-eko-a179> (дата звернення: 30.01.2024).

12. Про схвалення Енергетичної стратегії України на період до 2050 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 21.04.2023 № 373-р. *Верховна Рада України*: офіц. вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/373-2023-%D1%80#Text> (дата звернення: 30.01.2024).

13. Про схвалення Концепції Державної цільової соціальної програми розвитку професійної (професійно-технічної) освіти на 2022-2027 роки: Розпорядження КМУ від 9.10.2021 № 1619-р. *Верховна Рада України*: офіц. вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1619-2021-%D1%80#Text> (дата звернення: 08.02.2023).

14. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року: Указ Президента України від 30.10.2019 № 722/2019. *Верховна Рада України*: офіц. вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text> (дата звернення: 29.01.2024).

15. Радкевич В. О., Кравець С. Г., Салій І. В Радкевич О. П. Сучасні професійні кваліфікації для сталого розвитку зеленої економіки. *Екологічні*

16. Розвиток партнерства між місцевою владою та недержавним сектором у сфері надання громадських послуг: монографія / О. В. Берданова, В. М. Вакуленко, М. Д. Василенко та ін.; за ред. Ю. П. Лебединського. Ужгород: Патент, 2013. 192 с.

17. Слободяник О. Державно-приватне партнерство у сфері професійної (професійно-технічної) освіти: семантика і перспективи розвитку в Україні. *Professional Pedagogics*. 2022. № 1(24). С. 164–171. <https://doi.org/10.32835/2707-3092.2022.24.164-171>.

18. Radkevych V. Development principles of public-private partnerships in vocational education and training in the postwar period. *Professional Pedagogics*. 2022. Is. 2(25). Pp. 104–114. <https://doi.org/10.32835/2707-3092.2022.25.104-114>.

References

1. Derzhavno-privatne partnerstvo yak mekhanizm realizatsii novoi rehionalnoi polityky: mozhlyvosti zastosuvannia ta praktychni aspekty pidgotovky i vprovadzhennia investytsiinykh proektiv / Hrupa radnykiv z vprovadzhennia derzhavnoi rehionalnoi polityky v Ukraini Prohramy «U-LEAD z Yevropoiu» [Public-private partnership as a mechanism for the implementation of a new regional policy: application possibilities and practical aspects of preparation and implementation of investment projects / Group of advisers on the implementation of state regional policy in Ukraine of the "U-LEAD with Europe" program]. 2017. URL: http://rdpa.regionet.org.ua/images/129/PPP_report_U-LEAD_30_10_2017.pdf . [in Ukrainian].

2. Derzhavno-privatne partnerstvo [Public-private partnership]. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/profesiino-tehnichna-osvita/reforma-profesiinoi-osviti/derzhavno-privatne-partnerstvo-ta-dualna-osvita/derzhavno-privatne-partnerstvo> . [in Ukrainian].

3. Zvit za rezultatamy monitorynhu systemy P(PT)O v ramkakh Turynskoho protsesu v Ukraini (2023 r.) [Report on the results of the monitoring of the P(PT)O system within the framework of the Turin process in Ukraine (2023)]. URL: https://www.etf.europa.eu/sites/default/files/2023-07/System%20monitoring%20report%20-%20Ukraine%20UK_0.pdf. [in Ukrainian].

4. Kontseptsiia realizatsii derzhavnoi polityky u sferi profesiinoi (profesiino-tekhnichnoi) osvity «Suchasna profesiina (profesiino-tekhnichna) osvita» na period do 2027 roku: skhvaleno rozporiadzhenniam KМУ vid 12.06. 2019 № 419-r. [The concept of implementation of state policy in the field of professional (professional and technical) education "Modern professional (professional and technical) education" for the period until 2027: approved by the decree of the CMU dated 12.06. 2019 No. 419].

Verkhovna Rada Ukrainy: ofits. vebportal parlamentu Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/419-2019-%D1%80#Text>. [in Ukrainian].

5. Kosach I. A. Derzhavno-pryvatne partnerstvo v konteksti systemno-synerhetychnoi paradyhmy [Public-private partnership in the context of the system-synergistic paradigm]. *Problemy i perspektyvy ekonomiky ta upravlinnia*. 2021. № 2(2). S. 49–55. URL: <http://ppeu.stu.cn.ua/article/view/65146>. [in Ukrainian].

6. Kravets S. H. Spetsyfichni pryntsypy rozvytku proiektnoi kultury pedahohiv profesiinoho navchannia [Specific principles of the development of the project culture of vocational training teachers]. *Adaptyvne upravlinnia: teoriia i praktyka. Serii: Pedahohika*. 2023. № 16(31). [https://doi.org/10.33296/2707-0255-16\(31\)-13](https://doi.org/10.33296/2707-0255-16(31)-13) . URL: <http://lib.iitta.gov.ua/736884/> . [in Ukrainian].

7. Kravets S. Perspektyvy rozvytku derzhavno-pryvatnoho partnerstva u sferi profesiinoyi (profesiino-tekhnichnoy) osvity dlia vidnovlennia ekonomiky Ukrainy [Prospects for the development of public-private partnership in the field of professional (vocational and technical) education for the recovery of the economy of Ukraine]. *Innovatsiina profesiina osvita*. 2023. Vyp. 2(9): Naukovo-metodychne zabezpechennia profesiinoyi osvity i navchannia: materialy XVII Vseukr. naukovo-prakt. konf. (zvitnoi) In-tu profesiinoyi osvity NAPN Ukrainy (27–30 bereznia 2023 r.). S. 222–226. [in Ukrainian].

8. Nychkalo N. H. Liudskyi kapital u myrnyi chas i v dobu rosiiskoi ahresii proty Ukrainy [Human capital in peacetime and during the days of Russian aggression against Ukraine]. *Profesiina osvita*. 2022. № 4. S. 2–4. [in Ukrainian].

9. Plan Vidnovlennia Ukrainy. Natsionalni prohramy [Plan for the Restoration of Ukraine. National programs]. *Vidnovlennia Ukrainy*: veb-sait. URL: <https://recovery.gov.ua> . [in Ukrainian].

10. Pro derzhavno-pryvatne partnerstvo: Zakon Ukrainy vid 01.07.2010 № 2404-VI [On public-private partnership: Law of Ukraine dated July 1, 2010 No. 2404-VI]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 2010. № 40. St. 524. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2404-17> . [in Ukrainian].

11. Pro zatverdzhennia Natsionalnoi ekonomichnoi stratehii na period do 2030 roku: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 03.03.2021 № 179 [On the approval of the National Economic Strategy for the period until 2030: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated 03.03.2021 No. 179]. *Uriadovyi portal*: yedynyi vebportal dlia orhaniv vykonavchoi vlady Ukrainy. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-nacionalnoyi-eko-a179>. [in Ukrainian].

12. Pro skhvalennia Enerhetychnoi stratehii Ukrainy na period do 2050 roku: Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 21.04.2023 № 373-r [On the approval of the Energy Strategy of Ukraine for the period until 2050: Decree of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated 04.21.2023 No. 373-r]. *Verkhovna Rada Ukrainy*: ofits. vebportal parlamentu Ukrainy. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/373-2023-%D1%80#Text> (data zvernennia: 30.01.2024). [in Ukrainian].

13. Pro skhvalennia Kontseptsii Derzhavnoi tsilovoi sotsialnoi prohramy rozvytku profesiinoi (profesiino-tekhnichnoi) osvity na 2022-2027 roky: Rozporiadzhennia KMU vid 9.10.2021 № 1619-r [On the approval of the Concept of the State Targeted Social Program for the Development of Vocational (Vocational and Technical) Education for 2022-2027: Decree of the CMU of October 9, 2021 No. 1619]. *Verkhovna Rada Ukrainy*: ofits. vebportal parlamentu Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1619-2021-%D1%80#Text> [in Ukrainian].

14. Pro Tsili staloho rozvytku Ukrainy na period do 2030 roku: Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 30.10.2019 № 722/2019 [On the Sustainable Development Goals of Ukraine for the period until 2030: Decree of the President of Ukraine dated October 30, 2019 No. 722/2019]. *Verkhovna Rada Ukrainy*: ofits. vebportal parlamentu Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text>. [in Ukrainian].

15. Radkevych V. O., Kravets S. H., Salii I. V Radkevych O. P. Suchasni profesiini kvalifikatsii dlia staloho rozvytku zelenoi ekonomiky [Modern professional qualifications for the sustainable development of the green economy]. *Ekolohichni nauky*. 2023. № 6(51). S. 224–230. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/739028> [in Ukrainian].

16. Rozvytok partnerstva mizh mistsevoiu vladoiu ta nederzhavnym sektorom u sferi nadannia hromadskykh posluh: monohrafiia [Development of partnership between local authorities and the non-state sector in the field of providing public services: monograph] / O. V. Berdanova, V. M. Vakulenko, M. D. Vasylenko ta in.; za red. Yu. P. Lebedynskoho. Uzhhorod: Patent, 2013. 192 s. [in Ukrainian].

17. Slobodianyuk O. Derzhavno-privatne partnerstvo u sferi profesiinoi (profesiino-tekhnichnoi) osvity: semantika i perspektyvy rozvytku v Ukraini [Public-private partnership in the field of professional (vocational and technical) education: semantics and development prospects in Ukraine]. *Professional Pedagogics*. 2022. № 1(24). S. 164–171. <https://doi.org/10.32835/2707-3092.2022.24.164-171> . [in Ukrainian].

18. Radkevych V. Development principles of public-private partnerships in vocational education and training in the postwar period. *Professional Pedagogics*. 2022. Is. 2(25). Pp. 104–114 URL: <https://doi.org/10.32835/2707-3092.2022.25.104-114> [in English].

Svitlana Kravets

Candidate of Pedagogical Sciences (PhD), Senior Researcher, Senior Researcher Officer at the Laboratory of Foreign Systems of Vocational Education and Training, Doctorate Student of the Institute of Vocational Education of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Oleksandr Slobodianyuk

Candidate of Pedagogical Sciences (PhD), Deputy Director at the Bila Tserkva Higher Vocational School of Construction and Service, Bila Tserkva, Ukraine

Partnership development in the field of vocational education through project-based activities

Abstract. The state's need to increase the number of skilled workers for the economic recovery of all sectors of the economy during the war and post-war periods necessitates a comprehensive solution to the problems of the current state of partnership development in the field of vocational education through project-based activities.

The article substantiates the synergistic approach and the principle of responsibility in planning and implementing partnership in the field of vocational education through project-based activities; describes the role of vocational education institutions in achieving the synergistic effect of partnership; positive trends in the development of public-private partnership in the field of vocational education (application of social partnership mechanisms based on agreements and cooperation between vocational education institutions and sectoral and regional councils; implementation of national and regional projects in line with labour market needs) are identified; increase in international projects to expand investment in the development of vocational education; application of strategic management tools for the development of vocational education institutions, taking into account regional socio-economic strategies; increasing the competitiveness and attractiveness of vocational education institutions through the development of their intellectual and resource innovation potential, etc.); difficulties in the development of public-private partnership in the field of vocational education were identified (reduced motivation of partnership participants to work together due to insufficient definition of their legal status and lack of clear mechanisms for regulating relations in force majeure circumstances; limited opportunities for the full implementation of common goals due to low resources; contradictions in terms of understanding the goals of the public-private partnership project due to the imperfect project culture of the actors involved, etc.).

The article presents the best practices of partnership development in the field of vocational education, including the results of scientific research implemented on the basis of project activities, and proves the feasibility of synergistic systems of partnership in the field of vocational education on the basis of project activities for the development of human capital and the restoration of the national economy in the war and post-war period.

Keywords: partnership, public-private partnership, project activity, vocational education, vocational education institutions.